

COP26: Kapitalistler Kirliliği İşte Böyle Kâra Dönüştürüyor!

COP26, 2015'teki COP21 esnasında Paris Anlaşması'nı kabul eden 195 ülkeye taahhütlerini yerine getirmeleri için baskı uygulayacak. Bu anlaşmanın en önemli hedeflerinden biri, iklim değişikliğinin başlıca nedeni ve helak edici etkilerinin sebebi olarak gösterilen küresel sıcaklığı 2 derecenin altında tutmak ve 1,5 derece ile sınırlandırmak için zararlı sera gazlarını - özellikle bu makalenin konusu olan CO2 salınımını - azaltmaktır.

Beklendiği gibi zahirî hedeflerine ulaşmanın yolu tamamen kapitalisttir. Örneğin COP26'nın birinci gününde Prens Charles, "**atmosferde bulunan karbonla mücadele etmek**" için eylem çağrısında bulunurken, "**karbona bir fiyat belirlemek**, böylece **karbon yakalama çözümlerini daha ekonomik** hale getirmek kesinlikle kritiktir" dedi. Benzer şekilde Almanya Başbakanı Angela Merkel sözde temiz enerji geçişini teşvik etmek için "**küresel karbon fiyatlandırmasının** benimsenmesi" çağrısında bulundu. COP26'nın yeni kapitalist emtia "CO2" için fiyat pazarlığı yapıldığı bir borsa olduğu ayan beyan ortadadır.

CO2 ne tür bir emtiadır ve hangi piyasada işlem görmektedir?

Karbon kredisi oluşturmanın temeli Kyoto Protokolü'nde ve AB'nin Emisyon Ticaret Programı'nda (AB ETS) atıldı. Paris Anlaşması gibi COP kararlarını imzalayan tüm ülkeler, atmosfere salınacak sera gazı miktarı için bir sınır belirlemekle yükümlüdür. Bir şirket, öngörülen emisyon sınırını aşarsa, emisyon sınırının altında kalmak için karbon kredisi satın almalı veya biriktirdiği karbon kredilerini kullanmalıdır. Şirket bu limitin altında kalarak elde ettiği kredileri biriktirebilir veya satabilir. Bu sistem, "**cap-and-trade**" (emisyon üst sınırı ve ticareti, bir diğer adıyla sınırla-al-sat) piyasası (borsası) olarak adlandırılmaktadır. Böylece CO2, fiyatı "Arz ve Talep" ilkelerine göre tanımlanan bir emtia haline gelmiştir. Bu şu anlama gelmektedir: iklim anlaşmaları ve COP'lar, kirlletmeyi özel şirketlerin kullanabileceği, istediği gibi alıp satabileceği bir mülkiyet hakkına dönüştürmek için gerekli yasal tabanı oluşturmaktalar!

Nitekim atmosferden yakalanan 1 ton karbondioksit bir "karbon kredisi" olarak işlem görmektedir ve "karbon piyasası" olarak adlandırılan piyasada satılmaktadır. Ecosystem Marketplace'e göre¹ **gönüllü karbon piyasasının** 2021 değeri 6,7 milyar Dolara ulaştı ve yıllık piyasa değeri rekoru 1 milyar doları aşmak üzere.

Dünya Bankası'nın Mayıs 2021'de yayınladığı "Karbon Fiyatlandırmasının Durumu ve Eğilimleri" raporuna göreⁱⁱ, hâlihazırda dünya çapında kullanılan 64 karbon fiyatlandırma aracı üzerinden (karbon pazarında) 2020-21 yılında 53 milyar dolarlık gelir sağlandı. En büyük zorunlu karbon piyasasını Avrupa Birliği, Çin, Avustralya ve Kanada oluşturuyor.

Tıpkı diğer piyasalarda olduğu gibi, karbon piyasası da arz-talep mekanizmasını sonuna kadar kullanıyor. Yani CO2 kotası-fazlası olan şirketler bunu kota hedefini tutturamamış şirketlere satıyor, onlar da bu kotayı kirliliği artırmak için kullanıyor. Dolayısıyla da karbon emisyonlarını azaltmak için yeni teknolojilere yatırım yapmak karbon emisyonlarını azaltmıyor.

Karbon piyasası, Kyoto Protokolü'nde -gelişmekte olan ülkelerde yanılıcı bir şekilde emisyon azaltma projesi olarak- tanımlanan Temiz Kalkınma Mekanizmaları (TKM) gibi çeşitli politikalarla güçlendirilmektedir. Gerçekte TKM; tüm (finansal ve siyasi) imkânlarla

sahip olan sanayileşmiş ülkelere, gelişmekte olan ülkelerden CO2 kotaları satın alarak kendi CO2 kotalarını artırmanın yolunu yapmaktadır. Böylece kirliliği azaltmak yerine, bu şirketlerin kirliliği sürdürmesinin önü açılmaktadır. Buna bir örnek, ana üssü Londra'da bulunan ve BM'nin "yeşil" projelerinin bir parçası olan Gujarat Fluorochemicals Limited'e ait Hindistan'ın Gujarat eyaletindeki kimya fabrikasıdır. Bu fabrika, karbon kredilerini Avrupalı kirleticilere sattı ve neticede ne Hindistan'da ne de AB'de emisyonlarda herhangi bir kesinti olmadı. Buna ilaveten fabrikanın atıkları çevredeki suyu o kadar kirletti ki içilemez hale getirdi. Bu su artık ölüm suyu olarak biliniyor. Sonuç olarak, hasat yok edildi ve çevredeki arazilerin toprağı bir daha işlenmez hale geldi.

Cap-and-Trade tabanlı karbon-kredi sisteminin bir diğer etkisi ise (Batılı endüstrilere kıyasla) daha genç olan endüstrilerin emisyonlarını abartılı yüksek göstererek Batı'nın karbon emisyonlarını azaltma taleplerine boyun eğdirmektir. Sonuç olarak, kendilerine tahsis edilen CO2 kotaları içinde kalmak için endüstrilerini ve ekonomik refahlarını kısıtlamak zorunda kalırlar. Ne var ki bir sanayinin gelişebilmesi için fabrikaların üretimi artırması şarttır. Üretim artınca bir azalma yerine karbon emisyonu miktarında bir artış söz konusudur. İslam dünyasındaki ülkeler dâhil olmak üzere Batılı olmayan ülkelerin büyük bölümü gerçek bir sanayiye sahip olmadığından, bunların gelişmesinin önü tamamen kapatılmaktadır. Hatta bunlar, CO2 kotalarını gelişmiş ülkelere satmak zorunda bırakıldıklarında Hindistan'dakine benzer sonuçlar doğacaktır. Neticesi ise insana ve doğaya pahalıya patlayan ama Batı'nın ihtiyaç ve taleplerine hizmet eden zararlı üretimin artırılmasından başka bir şey elde edilmeyecektir.

Yine unutmamak gerekir ki cap-and-trade sistemi, kasıtlı olarak enerji maliyetini artırmak üzere tasarlanmıştır. Mevcut ekonomik kriz altında pahalı bir enerji politikası küçük işletmelerin ve tüketicilerin üzerinde tahrip edici sonuçlara yol açacaktır. Ancak karbon ticareti hükümetlerin gelirlerinde ek artış oluşturduğundan, bu faktör kapitalist hükümetler için hiçbir önem arz etmemektedir. Buna ilaveten karbon emisyonlarının azaltılması için tüketicinin elektrik tüketimini azaltması gerektiği iddia edilmektedir. Burada kısa bir örnek daha eklemekten olmayacak: Kapitalistler hayvancılık sektöründe sığırları dünyanın 1 numaralı sera gazı üreticisi olarak göstererek insanlığı beslemek için hayvancılığı bitirip yapay et üretilmesini talep etmekte. Tüm bu ucuz çabalar, Batılı kapitalist politikacıların ve şirketlerin ikiyüzlülüğünü ve açgözlülüğünü örtmeye hizmet etmektedir.

Sonuç olarak, iklim sorununa cevap olarak ortaya koyulan Batılı çözümler ve anlaşmalar, iklim ve çevrenin Batılı şirketlerin ekonomik büyümesi ve kâr elde etmesi önünde engel teşkil etmemesini garanti altına almayı hedeflemektedir. Zaten en başta çevre krizine kapitalistlerin açgözlülüğü yol açmıştır.

Tekrar ayan beyan görüyoruz ki insanın ihtiyaçları ile bu gezegenin güzellikleri ve nimetleri arasında ahenk sağlamak için hâkimiyeti her ikisini de yaratmış olan Allah'a iade etmekten başka bir yol yoktur. Bununla birlikte kapitalist dünya düzenine son vermeye sadece İslam nizamını tatbik eden Hilafet muktedir olacaktır.

#أزمة_البيئة #EnvironmentalCrisis #ÇevreKrizi

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
Zehra Malik

ⁱ <https://www.ecosystemmarketplace.com/carbon-markets/>

ⁱⁱ <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/05/25/carbon-prices-now-apply-to-over-a-fifth-of-global-greenhouse-gases>